

Tot el que et cal saber per anar segur pel món virtual

Navega segur
El món virtual i TU

Navegant per Internet

*** Entra a Internet sempre amb un objectiu.**

Quan entris a la xarxa, fes-ho sempre amb un propòsit concret: fer una recerca per a algun treball, jugar en línia, trobar-te al xat amb un amic, etc. Vigila quan naveguis sense rumb perquè fàcilment pots anar a parar algun lloc indesitjable.

*** A Internet tu ets el capità.**

Tu portes el timó. Ningú no pot obligar-te fer res que no vulguis o a quedar-te en una pàgina on no et sents còmode. Tot el que has de fer és tancar aquell lloc i anar a surfear en altres indrets.

*** Visita webs conegudes i de confiança.**

No tot el que hi ha a Internet és veritat, tampoc tots els continguts no són recomanables. Per evitar males experiències el millor que pots fer és accedir a pàgines i llocs que coneguis o de les quals tinguis recomanacions o referències positives. Només així tindrà la seguretat d'estar davant de continguts fiables i ben intencionats.

*** No facilitis dades personals teves o d'altres persones.**

Hi ha molts llocs a Internet que et demanen informació personal (nom, telèfon, adreça, número de la targeta de crèdit, fotografies personals, etc.). El millor és no facilitar cap dada que et pugui identificar o pugui ser utilitzada en contra teva, tret que estiguis plenament convençut de la fiabilitat de la pàgina web i que faran un ús correcte de les teves dades. Tampoc no facilitis informació d'altres persones; elles també tenen dret a la intimitat!

*** Si has de comprar alguna cosa per Internet.**

Fes-ho sempre acompanyat d'un adult i comprova la veracitat i la professionalitat de la pàgina web abans de facilitar cap dada. Verifica que el formulari on cal introduir les dades de pagament es troba en un lloc segur: a la barra de direccions apareixerà <https://www...> en comptes del [http://www ...](http://www...) habitual, a més la barra d'estat estarà encapçalada per la icona d'un cadenat.

*** Compte amb el que baixes!**

A Internet no tot és el que sembla. Tingues cura de no descarregar arxius, documents o programes que puguin estar infectats amb virus o programes espia. Et poden malmetre l'ordinador i, fins i tot, hi ha programes malintencionats que poden espionar el que fas amb l'ordinador, els codis que tecleges i els números de targetes de crèdit i comptes bancaris. És molt recomanable tenir un programa antivirus en marxa i actualitzat.

*** No pirategis!**

A Internet s'hi pot trobar material, com ara fotografies, pel·lícules i música, amb drets d'autor i/o de propietat intel·lectual protegits. Distribuir o fer un mal ús d'aquest tipus de material pot ser un delictes. No contribueixis a la pirateria.

Inscripció en formularis d'Internet (concursos, promocions, etc.)

* **Vigila quines dades facilites, potser no les necessiten.**

A Internet trobaràs molts concursos, promocions i altres campanyes que et demanaran d'introduir les teves dades per participar-hi. Abans de donar-ne cap verifica l'autenticitat de la pàgina web i atura't a pensar si realment les necessiten; pensa que és com donar la clau de casa teva. Mai facilites dades com el número de la targeta de crèdit o el del compte bancari sense la supervisió d'un adult.

* **Informa't de quin ús donaran a les teves dades.**

Sempre que et demanin d'omplir un formulari llegeix la lletra petita que informa sobre l'ús que es farà de les dades facilitades. És molt possible que et vulguin enviar publicitat d'ells mateixos o d'altres empreses. Valora si ho desitges.

* **Si no ho tens clar, no continuis.**

Llegeix atentament tots els missatges del formulari i si les instruccions no són clares o alguna cosa no et fa el pes, no continuis el procés. Podries ser víctima d'un frau. Si tens la possibilitat comprova l'autenticitat del lloc per mitjans diferents d'Internet.

* **Utilitza un correu electrònic diferent per rebre publicitat.**

Com ja t'hem comentat, molts dels formularis són una estratègia d'empreses per fer una base de dades a qui poder enviar publicitat. Configura't un correu electrònic gratuït i fes-lo servir per rebre publicitat.

Relacionant-te a la xarxa: xats, fòrums, missatgeria instantània...

* **Compte! No saps amb qui estàs parlant.**

No expliquis coses personals a desconeguts perquè no saps quin ús poden fer-ne. Actua sempre amb precaució ja que no coneixes les persones amb qui estàs mantenint la conversa i tampoc saps del cert si són qui diuen ser. Encara que t'hagi enviat una fotografia, pot no ser una foto d'ell o ella.

* **Sigues prudent si quedes amb desconeguts.**

Pel que t'hem comentat a l'apartat anterior no vagis mai sol a una trobada amb algú que has conegut a la xarxa. Si ho has de fer, queda en un lloc públic on hi hagi altra gent i si veus alguna cosa estranya, marxa. Quan vulguis quedar comenta-ho sempre amb els pares. És millor que coneguïn tots els teus amics virtuals.

* **Tingues una actitud i una comunicació positiva.**

No facis sentir incòmodes ni fereixis altres persones. Recorda que es pot seguir el rastre de tot el que facis a Internet encara que utilitzis un pseudònim. De la mateixa manera, si et sents incòmode o ferit surt immediatament del lloc. Guarda el missatge i digues-ho als pares i aviseu l'APDA o la policia si és necessari.

*** Utilitza un pseudònim o *nick*.**

En tots aquests llocs el millor és protegir la teva intimitat. Per xatejar, utilitzar la missatgeria instantània o participar en fòrums, blocs, etc., utilitza un pseudònim, no et cal donar cap dada personal que pugui servir per identificar-te o ser utilitzada per causar-te perjudici.

*** No donis el nom d'usuari i/o contrasenya a ningú.**

Ningú no la necessita per a res i si ho fas podria fer-se passar per tu i fer qualsevol trastada en nom teu.

Utilitzant el correu electrònic

*** No obris correus de desconeguts.**

Ni de desconeguts ni aquells dels quals no estàs segur. Poden ser perillosos o portar adjunt algun virus o programes espies (*spyware*). Compte amb els *fakes*: alguns correus electrònics aparentment enviats pel banc poden adreçar-te a una rèplica falsa del web del banc.

*** Bloqueja la publicitat no sol·licitada, correu brossa o *spam*.**

Configura el teu programa de correu electrònic perquè bloquegi els correus no sol·licitats. Si no saps com fer-ho, demana ajuda al professor d'informàtica o a algun adult que hi entengui.

*** Ves amb compte amb el que t'envien adjunt i també amb el que tu envies.**

Els correus electrònics poden contenir virus. És molt recomanable tenir un programa antivirus en marxa i actualitzat.

*** Si reps missatges amenaçadors, no contestis.**

Guarda'ls, bloqueja l'emissor del missatge i digues-ho als pares a la policia i/o a l'APDA. Amenaçar és un delicte i es pot denunciar.

*** No donis cap dada personal innecessària.**

Igual que a Internet, els xats, etc. No facilitis cap dada personal per correu electrònic: nom, telèfon, adreça, número de la targeta de crèdit, fotografies personals, etc., ni teva ni d'altres persones, si no saps què faran amb aquesta informació.

*** Sigues responsable amb el que envies.**

No enviïs missatges que puguin fer sentir incòmode o ferir el destinatari, o ser delicte.

*** Si participes en una cadena introdueix les adreces on diu CCO.**

Quan envies un correu electrònic a diverses persones pensa a introduir les seves adreces al camp CCO (còpia oculta). Els diferents destinataris no necessiten saber les adreces dels altres.

Blocs

* Si tens un bloc n'ets responsable.

Com a autor d'un bloc ets responsable de tot el contingut: text, fotos, sons, vídeos, comentaris que altres internautes insereixin en el bloc, etc. Si al bloc s'hi insereixen amenaces, insults, mentides, s'hi publiquen fotografies degradants o sense permís, etc., la persona perjudicada pot presentar una denúncia.

* No hi introdueixis les dades personals d'altres persones.

Ni dades ni fotografies sense la seva autorització. És un delicte. Els altres tenen tant dret a preservar la seva intimitat com tu!

* Sigues respectuós.

A Internet, de "bon rotlló". Respecta les altres persones igual que vols que et respectin a tu i no facis o diguis res que pugui ferir o perjudicar ningú.

* Suprimir el bloc quan ja no el vulguis mantenir.

Si el teu bloc ha deixat d'interessar-te suprimeix-lo completament. No l'abandonis despreocupant-te. Potser que el trobi algú i en faci un mal ús.

Telèfon mòbil

* Dóna el teu mòbil només a persones de confiança!

El número del teu mòbil és un accés directe a tu i a la teva intimitat. Dóna'l només a les persones que realment coneguis.

* Respecta els amics.

De la mateixa manera, respecta els amics i no donis mai els seus números de telèfon a altres persones. Potser ells no ho voldrien.

* Respecta la llei!

Les actuals generacions de telèfons mòbils són capaces d'enviar MMS (missatges multimèdia) que permeten adjuntar imatge i so. Has de saber que distribuir fotografies o vídeos de persones sense el seu permís a d'Internet, correu electrònic, etc.

* No contestis missatges amenaçadors, desagradables o de desconeguts.

Apunta el número que l'envia i ensenya-ho als pares. Comunica-ho a l'APDA o a la policia, ells et diran com has d'actuar i què pots fer. Aprèn a bloquejar les trucades i/o missatges d'un determinat número, pot ser-te útil.

www.navegasegur.ad

Agència Andorrana de Protecció de Dades (APDA)

Tel. 808 115 - apda@apda.ad

**ap
da**

Agència Andorrana
de Protecció de Dades

Amb la col·laboració de:

Govern d'Andorra